

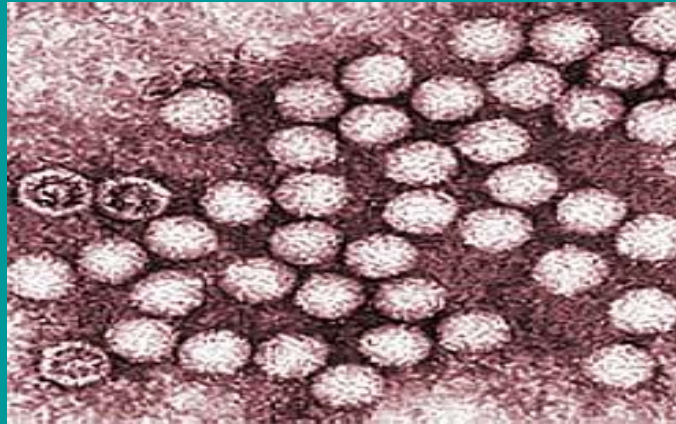
קדחת השקע האפריקאי [קש"א]

Rift Valley fever

כללי

- קש"א הינה מחלה ויראלית חריפה המועברת ע"י יתושים ופוגעת בעיקר במעלי גירה ובאדם.
- המחלה גורמת להפלות בבע"ח בהריון, לשיעורי תמותה גבוהים בבע"ח צעירים ולמחלה דמויית שפעת באדם.

הגורם

- וירוס הקש"א שייך למשפחת Bunyaviridae גנוס Phlebovirus.
- הוירוס דומה סירולוגית לוירוסים אחרים מאותו גנוס אך ניתן להבדילו מאחרים באמצעות מבחן ניטרול הסירוס.
- לא ידוע על וריאנטים אנטיגניים של וירוס הקש"א.

המאכסנים

- הוירוס יכול לפגוע במגוון רחב של יונקים.
- המאכסנים הטבעיים כוללים:
 - כבשים, עיזים, בקר, בופלו, גמלים ואדם.
- מתוך קבוצת המאכסנים הטבעיים הרגישים ביותר הינם הכבשים ולאחריהם העיזים.
- בעלי חיים אחרים הרגישים אף הם לנגיף:
 - אנטילופות, קופים, מכרסמים, כלבים וחתולים.

נפיקצות הנגיק

- הנגיק נפוץ בעיקר באפריקה : דרום ומזרח.
- דיווחים על התפרצויות ב: דרום אפריקה, נמיביה, קניה, מוזמביק, אוגנדה, סודן, מצריים ועוד.
- התפרצויות קשות בעבר:
 - דרום אפריקה- 1950-51 ובשנת 1974-76:
בכל אחת מההתפרצויות תמותה של למעלה ממיליון כבשים.
 - מצרים 1977-80: תחלואה של כ- 200,000 בני אדם ותמותה של 598 בני אדם, וכן אובדן כבד של בע"ח.

מפת נפיקות המחלה

- בכחול- התפרצויות גדולות

אפידמיולוגיה

- הוירוס מועבר בין הפונדקאים השונים באמצעות יתושים ממש' ה-Culex.
- הדבקה בין בעלי החיים נעשית כמעט אך ורק באמצעות היתוש המעביר.
- ההדבקה בבני אדם קורית בד"כ ע"י מגע עם רקמות נגועות, דם והפרשות של בעלי חיים חולים.
- אך בהחלט יתכנו מצבים שבהם ההעברה באמצעות יתושים לבני אדם הייתה גם היא בעלת חשיבות.
- תתכן העברה באמצעות צריכה של חלב מבע"ח חולה.

אפידמיולוגיה (המשך)

- ההתפרצויות מתרחשות בד"כ לאחר עונה מרובת גשמים.
- מכיוון שהמעביר הינו יתוש, תנועת רוחות עזה עלולה להעביר את היתוש מרחק רב ולגרום להתפרצויות גם בעדרים מרוחקים ואף בישראל.

הסימנים הקלינייים בכבשים ועיזים

- המחלה פוגעת בכל הגילאים אך הינה קשה בעיקר בטלאים.
- שיעור התחלואה בעדר מגיע ל 100%.
- שיעור התמותה:
- בטלאים מתחת ל- 1 שבוע = 95%.
- בטלאים גמולים = 40-60%.
- בכבשים בוגרות = 15-30%.

- במקרים החריפים מאד (peracute) - בע"ה נמצאים מתים, או נחלשים מתמוטטים בפתאומיות ומתים.
- במקרים החריפים (acute) - תקופת דגירה קצרה ביותר, פחות מ- 24 שעות, שלאחריה: חום, דופק מהיר, חולשה, חוסר יציבות, הקאה, הפרשות מוגלתיות מהאף ומוות תוך 24-72 ש'.
- סימנים אחרים שנצפו: שלשול דמי, ושטפי דם קטנים וגודש דמי בריריות.

- במקרים תת חריפים (subacute) - בד"כ בכבשים בוגרות.
- הסימנים כוללים:
 - תקופת דגירה: 3-4 ימים.
 - חום
 - ירידה בתיאבון
 - חולשה
 - צהבת.
 - לעיתים: הקאות, כאבי בטן.
 - הפלות.

❖ קש"א פוגעת באופן דומה בעיזים אך חומרת הסימנים ועוצמתם נמוכה יותר.

הסימנים הקליניים בבקר

- כמו בכבשים מחלה חריפה בבע"ח צעירים- שיעור התמותה יכול להגיע ל-30% (ואף יותר בבע"ח שאך זה נולדו).
- המחלה החריפה- בדומה לכבשים.
- בבקר בוגר שיעור התמותה מגיע ל- 2%.
- הסימנים בפרות :
 - ירידה חדה בחלב
 - הפלות

הסימנים הקליניים באדם

- מחלה חריפה דמויית שפעת הנמשכת כ- 7 ימים.
- סיבוך נפוץ [בשיעור של 1-10% מהחולים]: נזק לרשתית העין היכול לגרום לעיוורון זמני ולעיתים קבוע.
- סיבוכים פחות נפוצים העלולים אף להסתיים במוות [כ- 1%]:
 - דלקת מוח
 - שפכי דם באברים פנימיים
 - דלקת כבד

הסימנים בנתיחה לאחר המוות

PM

- נזק לכבד :
 - נפוח, פריך, גודש דמי, לעיתים צהוב-אפור, מוקדים נמקיים, שפכי דם מפוזרים ועוד.
- דימומים ושפכי דם ברקמות שונות:
 - מע' העיכול.
 - אברים פנימיים שונים.
- הצטברות נוזלים בגוון דמי בחללים שונים:
 - חלל הלב.
 - חלל הבטן.
 - חלל החזה.

דגימות לבדיקת מעבדה

- דם מלא, כבד וטחול הינם הרקמות הדרשות לבידוד הווירוס.
- הדגימות שיש לקחת:
- דם מלא (הפרין או EDTA) - מבע"ח חולה עם חום גבוה.
- כבד וטחול (מבע"ח שמת ומנפל) - דגימה כפולה: במיכל ריק ובפורמלין (להיסטופתולוגיה).
- דם לסירום (לבדיקת נוגדנים כפולה).

אבחנה

- סימנים קליניים אופייניים:
 - הפלות בבוגרות
 - שיעור תמותה גבוהים בצעירים
 - מחלת חום חריפה דמויית שפעת בבני אדם (הבאים במגע עם בעלי חיים).
- ממצאי נתיחה לאחר המוות (כמפורט)
- בדיקות מעבדה-
 - בידוד הוירוס, PCR
 - מבחנים סרולוגיים:
 - SN »
 - CF »
 - HI »
 - ELISA »

אבחנה מבדלת

- כחול הלשון
- סימום מעיים
- הרעלה (רעלים הפוגעים בכבד-hepatotoxins)
- כל גורמי ההפלה האופייניים בצאן ובבקר.

טיפול

- בבע"ח: אין.
- באדם:

– תרופה אנטייוראלית בשם Ribavirin.

– אינטרפרון.

– Immune modulators

– Convalescent phase plasma

מניעה

- בבע"ח-

- חיסון –

- חי ממור:

- יתרון:

- » חיסון אחד.

- » יעיל- מקנה חסינות למשך 3 שנים.

- חיסרון:

- גורם להפלה בחיסון בע"ח בהריון.

- מומת:

- יתרון:

- » אינו גורם להפלות במחוסנים.

- חיסרון:

- » דורש 2 חיסונים בפעם הראשונה.

- » דורש חיסון כל שנה.

- » יעילות בינונית.

- נגד המעביר-

- ייבוש ביצות קטנות, שלוליות ומקווי מיים.

- ריסוסים וטיפול סביבתי להקטנת וצימצום אוכלוסיית היתושים.

מניעה (המשך)

- בבני אדם-
 - מריחה של חומרים דוחי יתושים.
 - לבישה של בגדים ארוכים.
 - אין לישון בחוץ+ שינה תחת קילות.
 - יש לצרוך חלב שעבר פיסטור בלבד.
 - בבני אדם הבאים במגע עם בעלי חיים חולים, רקמות והפרשות (מגדלים, וטרינרים, עובדי בתי מטבחיים, עובדי מעבדה וכו'):
 - עבודה עם כפפות ח"פ,
 - שימוש במסיכות,
 - חלוקים ח"פ,
 - חיטוי ציוד,
 - קבורה/ שריפה של בע"ח מתים, אברים, נפלים וטבחות.